

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

державного бюджету.

півного йшого, як до підковної нерезальности та-
ких прелімінарів. Що воно так є, вказує хоч би
останній бюджетовий рік, в якому, не зважаючи
на рожеві сподівання та святотні заперечення
керманців державного скарбу дефіцит виявив-
ся та росте з непогамованою силою далі. А на-
треба забувати, що попередній бюджетовий прелі-
мінар виказував ще дохід. Шож говорити про
прелімінар, який у свому заложенні виказує де-
фіцит, а до того спирається на доходах, які
в часах доброї кон'юнктури може з трудом
здобує би стягнути. Та в часах, коли хлібороб-
ство в руїні, промисл чимраз далі заставляє
свої варстати та збільшує сотні тисяч безробіт-
них, а торгівля сходить лише на заосмотрювання
громадян найконечнішими средствами поживи,
треба взагалі не бачити реальної дійсности, коли
хто хоче врітти, що такий прелімінар бюджету
можна ареалізувати. (Хр.)

(Xp.)

(Продовження буде.)

Під час місцевої конференції в Кошичинях

у справі перепису населення референт старства Моравец заявив, що у випадках мішаного подружжя, в якому жінка або чоловік буде римокатолика, в рідній: "матерній мові" треба писати "польська" для всіх без винятку членів родини. Також всі рим-католики мають бути записані як такі, що говорять по польськи, хоч би у себе дома говорили по українськи.

З передвиборчого руху у Перемищині.

15. XI. Улуч. Це громада велика, майже в цілості українська, але досі читальні немає. Національно працює, побіч рідні парох о. Солтикевича, зредукований нафтовий урядовець п. Макар Петрушак. Через зливний дощ відбулася лише нарада, на якій була повна хата людей, переважно молодих. По промові пос. Великановича зголосився приїздити з робіт з Франції молодий чоловік п. Копан та здекларував площу під читальню. Від о. Солтикевича одержав пос. Великанович фотографію з українськими громадянами.

У всіх місцевостях помагали нашому послу-
дуже значно священики, що він підкреслює з
найбільшою вдякою і признанням.

(Акція відновлення „Просвіти“.)

Влав трівожний клич: „на поміч Просвіті! З правдивим розумінням підходила його українська преса і сьогодні найшов він уже доволі голосний відгомін серед широких кіл нашої громадянства як у краю, так і за кордоном. Виділи освітніх клітин і загал громадянства гідно ставляться до справи відновлення Товариства шляхом підписки внутрішньої позички. Вже перед місцем вислала канцелярія в край кілька наторіть тисяч відозв і заяв. Тепер висилає їх ще додатково, щоденно по кількості, на домагання філій і читалень, а навіть поодиноких громадян. До праці на місцях виїхали в край усі наші організатори. Щоденно наспівають письма з усіх сторін зі заявами моральної й матеріальної підтримки починів централі. Усюди відбуваються в цих справах засідання Виділів філій, читалень, а також інших українських установ. В останньому часі відбулося в цих справах кілька десятків сходів-анкет представників читалень і громадянства у філіяльних і районних осередках, звичайно в привіт делегатів централі. І так:

1) У Львові перше місце в рятунковій акції здобув досі „Маслосоюз“. На рахунок позички зложили урядовці згори готівкою 1225 зол., за купиди за готівку книжки в книгарні „Прогресу“ на суму 2.276.60 зол., на „дар Прогресу“ зложила інституція 500 зол., на фонд ім. М. Галуцього сього 50 зол. — разом поміч „Прогресу“ від „Маслосоюзу“ вносить сього 4.051.60 зол. Акцією займалися Вл. п. інж. М. Хроновят, інж. Р. Клоє і Т. Воробець. — 10. XI ц. р. відбулася в цій справі сходина службовців Ревізійного Союзу Українських Кооператив при участі делегатів Головного Виділу Т-33

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З 24. ЛИСТОПАДУ 1931.

Е. КРАН.

Шляхами мистецької еволюції кіна.

Приспівання і звільнення. — Абсолютний реалізм. — Тріки.

У суті так і є. Такі теоретичні міркування відповідали правді, але в практиці вони були довший час неосяжні: металевий механізм знімального апарату, т. зв. грайфер (Greifer) не витримав більших швидкостей. На зйнятому знімку (Hochfrequenzaufnahme, ralentі) довелося терпляче ждати, поки один знаменитий кінотехнік і інженир Цайсових фабрик не придумав механічну конструкцію заступити оптичною. Так повстала „часова люпа“ (Zeitlupe) Лемайєра. Така на місце тяжкого Лімієрового грайфра дістала таку рухливу систему ротаційних зеркал (Kompensationsspiegeltrommel) — що нею можна було збільшити швидкість знімання до 500 кадрів на секунду. У порівнянні з нормальною швидкістю 20 кадрок це давало 500/20-разове, отже 25-кратне збільшення: те, що в дійсності

минуло за 1 секунду, то на екрані могло тривати і 25 секунд.

Винахід Лемана дав почин звільненім знімкам, званням коротко „раленті“. Спортова й наукова кінематографія залюбки ними користується, аживляючи іноді дуже сильних звільнень. Мистецьке кіно куди рідше їх застосовує, головню в сценах, де рухам акторів треба додати лебединої пливкості (пр. в танку); в таких випадках воно вдовольнюється малим звільненням та не переходить поза межі артистичної міри.

Абсолютний реалізм — основне гасло кіна, накинене йому твердими законами скляної сошки; документальна вірність привнесила його зрештеші фантазії, залишити її артистам кисти і поетам. Об'єктив не дається ошукати і залишилася досі неблагою правдомовним, ворогом усякої омані, хоч би не знати якої милої та гарної.

Іншої гадки були кінематографісти, які скоро затужили за фантазією; впершому об'єктиві чинили казали: „не хочеш ошукувати сам, то ми тебе одуримо“. Сказали — вчинили: соціі тидьнули під ніс замість справжніх предметів комічні рисунки, чорні паперові сільветки, а то й просто дзяльки-маріонетки; так повелися трікові фільми: рисункові, сільветкові та маріонеткові. Знайшлися навіть незрівняні мистці в цьому жанрі: рисівник Флаяйшер, Льюте Райнігер-Kox, які фєєричні сільветкові фільми (Scherenschnittfilme, Silhonettenfilme) — перемінують екран у Платонову печеру й Старевич-чарівник, що із своїми маріонетками оживляє на лівій найсміливішій діточій казці.

Все те чудове — та лише на коротку мету. Кінова брехня, хоч інді капітальна не витримає конкуренції з кіновою правдою: дарма, що деякі теоретики фільми (та не фільмовики) в ми-

лих рисункових і лялькових нісенітницях до-
чують „справжнє“, „чисте“ кіно. Найліпшим до-
казом може послужити те, що ці фільми не
вийшли поза метраж короткої одно- або дво-
актівки, яку докидають до довгої драми на до-
даток. Плакати абсурд, і культ абсурду довести
до абсурду такі кадрові фільми це для кіна те
саме, що для літератури парадокс і каламбур.
Дещо приємне, іноді геніальне, але несуттє.
Як смішному парадоксові не вигинати „нормальної“,
„таверезної“ літератури, так кадровикові не по-
бити „правдомовного“ кіна.

Ці фільми називаються кадровими тому, що кожний кадр (клітину знімки) треба фіксувати окрема, за кожним разом підставляючи новий рисунок, сльветку. Тисячі рисунків, що представляють тисячі фаз даного руху, дають опис на полотні ілюзії руху, якого в дійсності не було. Подібно при маріонетковій грі ляльки мусять 16—24 рази змінити положення, а кожна зміна мусить бути окрема зафільмована, аби пізніше вони могли зжити переглядачем — на 1 секунду...

Трік перейшов також до анімаційної фільми, оманюючи очку навіть у світі реальних предметів: так Ц. Б. де Міллєві в „Х запіздіях“ розступилося Червоне Море, в Лінгових „Небесах“ ожив дракон, а Мефісто у „Фавст“ (режисер Муріна) літає на власному пламі з хмарами на перегони.

Але й тут невеличка роль тріку. Про який хідчивість оператора свідчить добре, коли йому вдалося покепкувати з кіносочки, глядачі широко отримують очі й роти — і на цьому кінець. Навіть, коли це захоплює мистецькою вартістю, то рідко, бо сам він рідкий гість кіно. Екран не любить тріку, бо на цьому брехунові за ясно горить шапка.

(Продолжения б/дае)

4) В Бучачі відбулася районна анкета 26. X.

Канцелярія Т-ва „Просвіта“.

оскільки цей процес потребує більше, то
випади доведе до громадянської війни, якої ви-
слід буде інший, ніж це уявляють собі про-
відники цієї акції.

31. жовтня відбулися звичайні Загальні Збори нашої Громади. На голову Громади одноголосно вибрано знову студента параша-дської політехніки Дмитра Нестеренка, а до ської політехніки Микола Маслов — заст. го-Управи увійшли: Микола Маслов — реф. допомоговий, довн. о. Осип Клявочиний — реф. допомоговий, Юрій Черкавський — секретар І., з нових сту-дентів: Леонтій Стефанський — секр. II, Ва-силь Магаденко — старобіж, Володимир Зазу-льцяк — реф. культ.-освітній. Нова Управа па-літична широкий плин культ.-освітньої діяль-ності і товарисько-громадського життя серед українського студентства і з вірою в підтрим-ку українського вправного свідомого громадян-ства розпочинає плідну свою працю.

Управа Громади

Управа Громади

Берестейський процес.

(23-й та 24-й день розправи).

У п'ятницю зізнавався бувш. посол і бувш. сенатор проф. Каліновський. Стверджує, що Визволенню є чужою революційна ідея. Зрештою революцію годі робити без гармат. На питання оборони, чи Багінський на вічу говорив щось про цвяхи, свідок каже, що говорив, що Пілсудський має цвяха в голові, себто в справі конституції.

В суботу як перший зізнавався студент Свігун, син білоруського селянина. Він каже, що ксьондз із Кшеменіці біля Вільна поборював посла Савіцького при допомозі терціярок. (Прок просить це запротоколювати). Також свід. Енгих каже, що на вічу в Кшеменіці терціярки обидали пос. Савіцького яйцями та камінням і зловили дві години. Робили це на приказ о. Малиновського.

Св. Валько каже, що був на вічу в Морозові 10. червня, однак не вміє подати назв місяців, не знає, який місяць по яким наступає, напр. каже, що після червня йде квітень.

НА ПОРОЗИ ДРУГОГО МІСЯЦЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Після кульмінаційної точки напруження у першому місяці берестейського процесу у Варшаві, якою були зізнання б. прем'єра Бартеля і б. воєводи Дувін-Ворковського останні два дні не принесли вже нічого особливо цікавого. Зізнавався довгий ряд свідків, покликаних оборонцями б. посла Стронінітца Хлопського, Савіцького. Їх було аж 40, а між ними — поруч із селянськими послами й сенаторами, було чимало простих селян, яких зізнання мали суто локальний характер. Деякі з них кинули цікаве світло на вибори на білоруських етнографічних землях (головно Білосточчині), з яких — як відомо — в останніх виборах ББ виніс до 100 відс. мандатів.

Швидко з'явився процес знову викликає збільшене зацікавлення. Крім судової салю пересується знову гурт чільних польських опозиційних діячів-політиків різних партійних таборів. І так будуть зізнаватися лідери еліції пос. Рибарський, пос. Ст. Стопський і сен. Ст. Гломбінський (усі троє професори університету), член б. "Піста" (тепер "Стр. Людові") б. маршал сойм Ратай і воєвода Палаць, виступі б. віцепрем'єр Ст. Тугут (б. лідер "Владохоты", тепер не бере активної участі в політиці). Більшість навісних — це чільні польські інтелектуалісти і їх зізнання напевне принесли не одну свіжу репліку в історії останніх літ Польщі.

У зв'язку зі зізнаннями п. прем. Бартеля, які досить некорисно освітили аферу б. мін. фінансів Чеховича (справа незаконної вилачі пів мільярда зол. в рр. 1927-8 і розправа перед Державним Трибуналом), Чехович оголосив у пресі отвертого листа, в якому наводив кілька документів з того часу. Таким робом несподівано стала відіграти ще й ота призабута історія, яка свого часу була сенсацією на велику міжнародну мірку.

Можливо, що саме ця подорожчина причинилася до відновлення поголосок про недалеке відомлення берестейського процесу. Ця вістка відома товчється по сторінках польської преси. Находить підтвердження поголоска, що буде зізнавати марш. Пілсудський.

Події з 2-ох днів.

З огляду на те, що "Діло" — через суботнішнє свято — поповняється сьогодні після дводневої перерви, подіємо вкорті перегляд найважливіших подій за той час із Польщі та закордоном.

Зміна уряду?

В п'ятницю през. Мосціцький прийняв на Замку віцепрем'єра військових справ ген. Складковського. У той самий час у Бельведері марш. Пілсудський прийняв мін. внутр. справ полк. Перашко. Ці дві авдієнції викликали у польській пресі здогади, що в найближчому часі прийде нова зміна уряду в Польщі. Мовляв: замість полк. Пристора прем'єром стане полк. Перашко, а мін. внутр. справ знову полк. Складковський. Та зміна бачимо потрібна для ще дальшого загострення курсу, нібито у зв'язку з авіаціями, зродженими на ґрунті берестейського процесу. Самі польські джерела відносяться до тої звістки дуже скептично.

Зміна нач. Роговського.

Вже підписана номінація заст. нач. національного відділу мін-ства внутр. справ п. Соханського на начальника відділу безпеки у львівському воєністві. Яке призначення дістане дотеперішній носій цієї посади нач. Роговський, який в останніх роках був фактичним керівником

чем національної політики у Сх. Галичині. — ще невідомо.

Відкриття вишніх шкіл.

Усі вищі школи у Польщі вже відкриті. В п'ятницю розпочалися наново виклати у варшавському університеті, політехнічній вищій школі с.-господарства і ін. Скрізь пропілювати при вході студентські легітимації; палиці студенти мусіли залишати в гардеробі. На університеті ендецькі студенти пробували провокувати шидів натяками на "вбитого жителя" у Вільні польського студента, але до ніяких авантур не прийшло.

НОВИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОДІЛ ПОЛЬЩІ.

На засіданні ради міністрів вплинув уже проект виготовлений комітетом польської держави про новий адміністративний поділ Польщі. Найважливіша його подорожчина — це зменшення кількості повітів з 17 на 12, з чого мали би відпасти також 2 східно-галицькі воєводства, тернопільське і ставиславське, об'єднані з львівським. Найбільше скасованих повітів мало би бути на терені Східної Галичини.

Даремні заходи адвокатів.

В суботу були на авдієнції у міністра справедливості Михаловського делегати адвокатських палат Галичини й Штетьна. З галицьких адвокатів були пос. д-р Зомештайн і д-р Станкевич зі Львова, д-р Добрянський з Перемишля і д-р Позняк зі Самбора. Делегати виступали проти урядового проекту нового устрою адвокатури, який страшенно обмежує автономію адвокатського стану й узалежнює його від судів. У відповідь міністр заявив, що "не бачить можливості піддати ревізії становище уряду", що вже також полав до відома інтересованим представникам Головної Адвокатської Ради. Лише у справі єдиного переселення адвокатів міністр зробив делегації деяку налію.

6000 ТРАМВАЄВИКІВ ВИПРАВИЛИ ЗІ СЛУЖБИ.

Ліквідація наслідків страйку варшавських трамваїв триває ще кілька днів. Варшавців і робітників, які не згодилися до праці в визначеному режимі, не допустили до праці. Зайняли ок. 600 трамваєвиків. Це викликає новий фермент серед трамваєвиків. У магістраті є за тим, щоб трамваєвиків лише покарати, а не відбирати їм працю в такі тяжкі часи.

Магістрат наслідком страйку має пів міль. зол. страти.

СРСР ЗАПРОПОНУВАВ ПОЛЬЩІ ПАКТ ПРО НЕАГРЕСІЮ.

МОСКВА, 22. XI. ПАТ. Нар. комісар закордонних справ Літвінов прийняв 21. XI. польського посла Патека та предложив йому відновити переговори в справі пакту про неагресію.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

Варшава порушена новим вбивством на любовному ґрунті, при чому сумними героями тої нової трагедії стала відома на варшавському терені пара. А саме — 23-літня княжна Воронська вбила 7-ма революційними кулями 40-літнього варшавського купця — промисловця Боя. Вбивниця рік тому вийшла заміж за інж. Тепфера, але вже в місяць по вінчанні втекла від нього і розпочала розводні заходи, заявляючи, що її чоловік анушував над нею. Вона після отримання судової сенарції, мала вийти заміж за Боя. Свого нареченого застрілила, бо — мовляв — він її зраджував.

Світова хроніка.**СТЕНОГРАМА ЗАЯВИ СЕН. БОРАГА.**

У паризькій пресі появилася стенограма відомої заяви американського сен. Борага у справі ревізії мирових договорів, м. ін. т. зв. поморського коридора. З тої стенограми виходить, що сен. Бораг висловив пересвідчення, що т. зв. поморський коридор уявляє собою вартість для Франції виключно під кутом польських інтересів і союзу з Польщею.

Китай, Японія і СРСР.

Останні дні принесли, як відомо, поразку китайських військ над рікою Нонною і здобуття японцями міста Цзіцзікар. Китайці, очевидно, підняли з цього приводу ще дужчий крик, зате поспинались мирові заперення від Совітів і Японії під своєю взаємною адресою і самої Японії на терені паризької Ради Ліги Націй. Японський делегат відкинув лише рішуче проект завішення зброї у Манджурії, пояснюючи, що воно дало б китайцям можливість стягнути 200.000 армію проти 15.000 японців. Однак одночасно японці знову впевняють, що не думають окупувати Манджурію і швидко відключуть свої війська з Цзіцзікару та годяться на розгляд місцевих

ПОСМЕРТНІ ЗІЛКИ.

Д-Р ЕВСТАХІЙ МАКАРУШКА, ем. гіст. професор, помер по короткій і важкій хворобі за оглядом Н. Таппана, в суботу дня 21. листопада п. р. в 64 році життя. Похорон відбудеться в понеділок дня 23. п. м. в год. 2. попод. з дому жидовія при вул. Пелчинський ч. 2 на Личаківський цвинтар.

відносин комісею Ліги Націй. Ця остання не прийняла ще ніяких рішень.

Зачувати що в найближчому часі скликує англо-американсько-талійську конференцію, яка заманифістує однозгідність поглядів тих трьох великодержав на найважливіші проблеми світа а саме: проблему воєнних довгів, репарацій, роззброєння і ревізії мирових договорів.

НЕДОВІРЯ ДЛЯ ПРЕМ. ЛЯВАЛЯ.

У техніці праць франц. парламенту комісії відіграють велику роль. Томуто цікавою є вістка, що закордонна й фінансова комісія парламенту на спільному засіданні ухвалила висловити невдоволення прем. Лявалеві з приводу його звіту й побуту в Америці.

ГРАНДІ ІДЕ ДО ЛЬОНДОНУ.

РИМ, 22. XI. ПАТ. Італійська преса зазначає, що Гранді в Америці досягнув порозуміння в справі роззброєння, довгів і репарацій та екон. кризи. Тепер Гранді стрітється у Лондоні з Мекдональдом і мін. закорд. справ Саймоном.

ПОМЕР ЛЮШЕР.

ПАРИЖ, 22. XI. ПАТ. Бувш. міністр Люшер помер тут нині в год. 11.30. (Покійний пос. Люшер був 10 разів міністром. У 1922. підписав із Ратенавом т. зв. візбаденську умову. Належав до групи рад. лівиці).

КОЖНИЙ ГОРОЖАНИН МОЖЕ АРЕШТУВАТИ Б. ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

МАДРИД, 22. XI. ПАТ. Кортеси прийняв присуд, який признає б. короля Альфонса винуватим у держ. зраді, порушенні конституції (диктатура) та насилья правопорядку і засуджуючий його на виняття зпід права й утрату прав до майна, яке переходить на власність скарбу. Кожен горожанин має право арештувати б. короля, колиб він вернув до краю.

ДОРУЧИВ БОМБИ.

У югославянським посольстві в Будапешті якийсь Марко Шімец доручив пек. машини та 4 бомби та сказав, що якийсь Бабец (що бив директ. загребських "Новостей" Шлегеля), який живе в Наскагнізі, казав йому перевезти їх до Югославії, де мав доручити якомусь Селетковичеві.

ОСТАННІ ВІСТІ**ВИСЛІД ВИБОРІВ В ОКР. ПЕРЕМИШЛЬ.**

В год. 1.40 вислід виборів у Перемишлі (міст) такий: листа ч. 11. (УНДО) 1406 голосів.

Ч. 1. (ББ) 3.810 гол., ч. 4. (НД) 2.807, ч. 7. (Центролів) 6.425, ч. 14. (Сіоністи) 2.053.

В окрузі виборчий рух був далеко живіший. В коростенському повіті арештували кількох людей, яким закидали протидержавну агітацію.

В год. 2. в ночі вислід із повіту Сянік у 11 округах був такий: 11-ка 669 гол. 1-ка 3.373, 4-ка 187, 7-ка 376, 14-ка 176.

У Добромилі вислід із 7 округ: 11-ка 1.461, 1-ка 2.125, 4-ка 152, 7-ка 506, 14-ка 128.

Везів вислід із 12 окр.: 11-ка 344, 1-ка 4.460, 4-ка 1.033, 7-ка 720, 14-ка 136.

Обрахунок вислідів із 16 округів Перемишля після півночі ще був не покінчився.

СПОРТ.**ЛІГОВІ МІСТЕЦТВА.**

Львів. Погонь—Польонія 4:2 (2:0).

Краків. Краковія—ЛКС 2:2 (0:2).

Варшава. Легія—Варшавянка 7:2 (3:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Лініни. Нашпуд—Байтен 3:1 (2:0).

Вел. Гайдуки. Рух—Прайзен 4:2 (2:0).

Карвіна. Гарбарія—Польонія 6:2 (2:0).

Карвіна. Гарбарія—Слован і Славія (комб. дружина) 3:2 (2:2).

З друкарні Вил. Спілки «Діло». Львів.